

כ"ז אייר תשע"ד
27 מאי 2014

לכבוד,
מחלבות
רשתות שיווק
קמעונאים

הנדון: הבהרת עמדת המפקח על המחירים לעניין מוצרי חלב שהם "מצרך דומה"

בהמשך לפניית שהועברו אל משרדי, ולאחר דיון בנושא בוועדת המחירים וקבלת ייעוץ משפטי מהלשכות המשפטיות של משרדי הממשלה הנוגעים לעניין, הנני להבהיר את המצב החוקי בנושא שבנדון:

חוק הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו – 1996 (להלן - החוק), קובע מהו "מצרך דומה":
"מצרך דומה" – מצרך שמבחינת השימוש בו בידי רוכש סביר הינו בעל תכונות דומות ביותר למצרך פלוני, אף אם אינו זהה מכל הבחינות, ואף אם הוא שונה מאותו מצרך במשקלו, בגודלו, באריזתו או בשמו."

בנוסף, קבועה בחוק הגדרת "המחיר הקובע", שהיא:

"המחיר הקובע" –

(1) נקבע מחיר או מחיר מרבי לפי חוק הוראת השעה או לפי חוק זה – המחיר או המחיר המרבי שנקבע לאחרונה;

(2) לא נקבע מחיר או מחיר מרבי כאמור בפסקה (1) והותרה העלאת מחיר לפי חוק הוראת השעה או לפי חוק זה – המחיר שהותר לאחרונה;

(3) לא נקבע מחיר או מחיר מרבי כאמור בפסקה (1) ומחירו של המצרך או השירות לא הותר כאמור בפסקה (2) – המחיר שבו מכר האדם את המצרך או עשה את השירות כדין במועד שנקבע בצו לפי חוק זה ושב הוחל עליו החוק, ואם לא מכר את המצרך או עשה את השירות במועד שנקבע – המחיר שבו מכר את המצרך או עשה את השירות כדין לאחרונה לפני אותו מועד; לענין פסקה זו, "במועד שנקבע בצו" – מועד שלא יקדם ביותר מ-60 ימים מיום פרסומו של הצו;

(4) לעניין מצרך דומה, השונה ממצרך פלוני במשקלו או בגודלו – מחירו של אותו מצרך פלוני כאמור בפסקאות (1) עד (3), לפי העניין, יחסית למשקל או לגודל של המצרך הדומה;

לאור האמור:

לא ניתן למכור מצרכים שהינם מצרכים דומים במחיר העולה על מחירו של המצרך המפוקח;

היחידה לאכיפת החוק במשרד הכלכלה תונחה לפעול לאכיפת הוראות החוק בעניין מצרכים דומים כמפורט לעיל, וזאת החל מיום 1.8.2014.

יובהר כי המחירים בצו הינם מחירים מרביים, ואין במכתבי זה המלצה להעלות מחירו של מוצר כלשהוא אם הוא נמכר במחיר הנמוך מהמחיר הקובע לפי החוק.

1. ועדת המחירים גיבשה את העקרונות הבאים לקביעת היותו של מצרך "מצרך דומה" לעניין הפיקוח

א. מצרך זהה למצרך בצו, או מצרך זהה מלבד היותו שונה בגודלו, משקלו ו/או באריזתו- הוא מצרך דומה.

מצרך יוגדר כדומה אם הוא זהה למצרך המופיע בצו מלבד היותו שונה בגודלו או במשקלו ו/או באריזתו לפי העניין.

חריג לכלל זה יהיו מוצרים שנועדו לשימוש שונה, כגון: חמאת 10 גר' למלונות ומטוסים וזאת מכיוון ששימוש כאמור הוא שונה מבחינת הצרכן הסביר. בכל מקרה מצרך הקטן מהמצרך המפוקח ב- 50% לפחות לא יחשב למצרך דומה.

ב. מצרך בעל אותן תכונות ובעל מותג שונה ו/או יצרן שונה - הינו מצרך דומה. חריג לכלל זה הינו מצרך חדש, שנקבע או הותר לו מחיר אחר. לעניין זה יובהר, כי "מצרך חדש" המוזכר בסעיפים 25 ו-26 לחוק, על פי לשון החוק ומטרתו, הינו מצרך שלא היה קיים בשוק ערב החלת הפיקוח. בהתאם לחוק מצרך חדש שניתן להניח לגביו כי הינו דומה חייב באישור המפקח ואין למכרו במחיר העולה על המחיר הקובע ללא אישור.

להלן הוראות סעיף 25 לחוק, הקובע כדלקמן:

"(א) יבואן, יצרן, סיטונאי או קמעונאי המבקש למכור במהלך עסקו מצרך חדש שהוא מצרך דומה למצרך שחוק זה חל עליו, יגיש למפקח הודעה ובה תיאור מפורט של המצרך החדש ושל מצרכים אחרים מאותו סוג שהוא מוכר ומחיריהם.

(ב) המחיר שבו יהיה היצרן, היבואן, הסיטונאי או הקמעונאי רשאי למכור את המצרך

החדש הדומה יהיה מחירו של המצרך האחר, זולת אם נקבע או הותר לו מחיר אחר".

חריג נוסף לכלל זה הוא מצרך בעל נתח שוק קטן ושולי בשוק הרלוונטי, ושאינו מיוצר על ידי אחת משלוש המחלבות המרכזיות בשוק מוצרי החלב המפוקחים, כך שלפיקוח על מחירו אין השפעה ניכרת בשוק. עמדת המפקח על המחירים וועדת המחירים היא כי החלת מחיר מפוקח על מצרכים אלה כ"מצרכים דומים" אינה עולה בקנה אחד עם תכלית החוק שעניינה מניעת השפעה שלילית של ריכוזיות יתר בשוק, ואילו הימנעות מהחלת פיקוח על מצרכים אלה צפויה לעודד תחרות בשוק זה (פרוט השיקולים להבהרה זו של המפקח מפורטים בחוות דעת משפטית של משרד האוצר).

ג. **מצרך שיש בו תוספות או שקיימת במרכיביו שונות (ביתר או בחסר) ביחס למצרך המנוי בצו, וזאת במידה ובהיקף שאינם נראים לעין ואינם גורמים לשוני מהותי בתכונותיו של המצרך מבחינת התועלת לצרכן הסביר (כגון: תוספות ויטמינים או מינרלים שאין בהם תוספת תועלת מהותית, שינויים מזעריים בהרכב או בתכולה או שינויים ברמת כשרות המוצר) - הוא מצרך דומה.**

לעניין זה יובהר כי שינויים שייחשבו כשינויים מהותיים בתכונותיו של המצרך הם שינויים הנראים לעין הבאים לידי ביטוי בתוספות טעם, צבע, מרקם, פירות, ירקות או רכיבים משמעותיים אחרים, ושינויים בלתי נראים לעין אם יוכח למפקח כי יש בהם תוספת תועלת מהותית לצרכן ובלבד ששינויים אלה יודגשו ויבודלו באופן ניכר על גבי אריזת המצרך.

ד. **מצרך מפוקח אשר בעמדת המכירה עובר תהליך עיבוד נוסף כלשהו הינו מוצר מפוקח לכל דבר ועניין. כדוגמא: גבינה שנפרסה או רוסקה במעדניה.**

ועדת המחירים גיבשה את הרשימה שלהלן המועברת לגורמי האכיפה לצורך מיקוד פעילותם בנדון.

למען הסר ספק יובהר, כי מדובר ברשימת מוצרים לדוגמה, ואין מדובר ברשימה סגורה.

כמו כן יובהר כי אין ברשימה זו ובפריטים הנכללים בה ושאינם נכללים בה כדי לחייב את ועדת המחירים וגורמי האכיפה השונים, ואין במכתב זה כדי לכבול את שיקול דעתו של המפקח על המחירים ביחס למוצרים אחרים שבפיקוח או את שיקול דעתם של מפקחים אחרים על המחירים לפי החוק

בכל מקרה, העקרונות המופיעים בסעיפים א' עד ד' לעיל הם העקרונות לקבלת ההחלטה האם מדובר במצרך דומה. ככל שיייוספו שיקולים ועקרונות נוספים תצא על כך הבהרה נפרדת.

מדינת ישראל

ועדת המחירים

משרד החקלאות
ופיתוח הכפר

משרד האוצר

4

טור א' המצרך שבפיקוח לפי הגדרתו בצו	טור ב' מצרך דומה (תנובה)	טור ג' מצרך דומה (טרה)	טור ד' מוצר דומה (שטראוס- יטבתה)
חלב שתיה			
חלב טרי 3% שומן (רגיל)- 1 ליטר (קרטון)	חלב שתיה בכד- 2 ליטר בקרטון ובכד חלב שתיה- 1.5 ליטר (קרטון)	חלב 3% שומן – 2 ליטר (קרטון)	
חלב טרי 1% שומן (רגיל)- 1 ליטר (קרטון)	חלב שתיה בכד ובקרטון דל שומן- 2 ליטר	חלב 1% שומן – 2 ליטר (קרטון)	
חמאה			
חמאה רגילה- 100 גרם	חמאה- 200 גרם	חמאה - 200 גרם	
תוצרת חלב ניגרת			
אשל 4.5% שומן- גביע 200 מ"ל	אשד 4.5% שומן	לבניה 4.5% שומן 150 מ"ל	לבן 4.5% שומן
גיל 3% שומן- גביע 200 מ"ל	גילה 3% שומן- 200 מ"ל גילה 3% שומן- 125 מ"ל	לבן 3% שומן 150 מ"ל לבן 3% שומן 125 מ"ל	לבן 3% שומן
שמנת חמוצה 15% שומן (רגילה)- גביע 200 מ"ל	שמנית 15% שומן	שמנת חמוצה 15% 125 מ"ל	שמנת 15% שומן
שמנת מתוקה 38% שומן, קרטון 250 מ"ל	שמנת להקצפה 38%	שמנת מתוקה עמידה לקצפת 38% 250 מ"ל	שמנת להקצפה 38% מהדרין (יוטבתה)

מדינת ישראל

ועדת המחירים

משרד החקלאות
ופיתוח הכפר

משרד האוצר

5

גבינות קשות			
גבינה חצי קשה עמק (רגילה) 28% שומן	-----	גבינה צהובה 28% שומן - חריץ	-----
גבינה חצי קשה גלבוה - 22% שומן	-----	גבינה צהובה 22% שומן - חריץ	-----
גבינות רכות			
גבינה לבנה 5% - גביע 250 מ"ל	גבינה לבנה 5% גם מהדרין	גבינת סקי 5%	

כאמור, רשימה זו הינה רשימה חלקית ולדוגמא בלבד, אינה כוללת את כלל המוצרים במשק ואינה מחייבת את ועדת המחירים ואת גורמי האכיפה השונים.

כל מצרך חדש כמוגדר בעקרונות לעיל, או מצרך באריזה חדשה, או מצרך שמיוצר על ידי יצרנים אחרים שאינם מנויים ברשימה, הינו מצרך דומה.

בברכה,

אורי צוק בר

המפקח על המחירים

העתק:

ח"כ יאיר שמיר, שר החקלאות ופיתוח הכפר
רמי כהן, מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר
גב' אפרת אביאני, היועצת המשפטית, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
מר ארז אוסמן, מרכז ועדת המחירים, משרד החקלאות ופיתוח הכפר
גב' איריס גינזבורג, יו"ר ועדת המחירים, משרד האוצר
עו"ד טלי ארפי, סגנית היועץ המשפטי, משרד האוצר
עו"ד גלי לוי, הממונה על התביעות, משרד התמ"ת
גב' מיכל קראוס, מנכ"ל מועצת החלב